

Олег Керницький

студент гр. ДСПУ Азм-21,

Західноукраїнський національний університет, м. Тернопіль

Науковий керівник: к.е.н., доцент Володимир Дмитрів

РЕТРОСПЕКТИВА ТА СТРУКТУРА ОБОРОННО-ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ УКРАЇНИ

Українська оборонна промисловість була створена ще до початку Другої світової війни. Проте з початком війни в 1941 році розпочався масовий відтік заводів, робітників та інженерів з України до Росії, Середньої Азії та інших регіонів Радянського Союзу. Це майже 1000 заводів, понад 4 млн осіб, 197 підприємств і 300 тис. киян відповідно. Ті, хто не зміг втекти, змушені були все спалити. За наказом Сталіна в Україні застосовувалася тактика випаленої землі. Руйнуванням сприяли й наступні бойові дії, що охопили Україну з 1941 по 1945 роки, під час наступу німців, а згодом і звільнення Червоною армією територій у зворотному напрямку. Збитки, завдані промисловості, були значними, було знищено майже 16 тис. підприємств. Людські втрати за цей період точно не визначені. Та все ж підраховано, що під час війни було вбито приблизно 10 мільйонів українців, а 2,2 мільйона були призвані на роботи до Німеччини.

Після розпаду Радянського Союзу в 1991 році Україна отримала приблизно чверть військово-промислового комплексу СРСР, а також приблизно 25% науково-дослідного потенціалу. Це включало майже 1840 об'єктів, присвячених оборонному сектору, на яких працювало приблизно 2 мільйони людей, або 40% працездатного населення [1].

Україна стала другою за оборонним потенціалом після Росії, а військово-промисловий комплекс зробив одну третину валового внутрішнього продукту країни. Крім того, Україна успадкувала ядерний потенціал, технології та дослідницький потенціал і певний час мала статус ядерної держави, посідаючи третє місце у світі за ядерним потенціалом.

Основними галузями промисловості є ракетобудування великої дальності, танкобудування, літакобудування, суднобудування, радіолокація та електроніка, а також космічна промисловість. Усе це свідчить про тісну співпрацю та зв'язки з Росією, оскільки військово-промисловий комплекс цих двох країн не був окремим замкнутим виробничим циклом, а був частиною єдиного виробничого процесу, де конкретні компоненти чи технології надавалися Росією, а решта вироблялася в Україні чи навпаки.

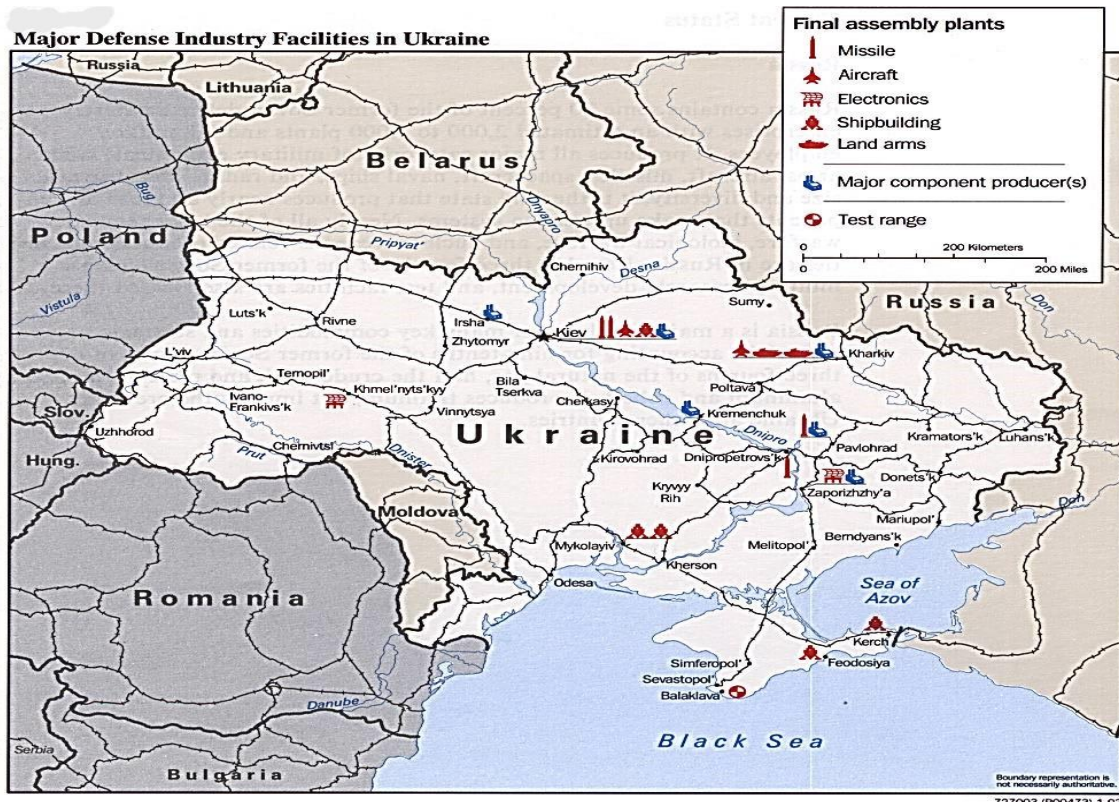

Рис. 1. Основні потужності оборонної промисловості України [2]

Таким чином, після розпаду Радянського Союзу у 1991 році Україна отримала дев'ять «уламків» колишніх союзних оборонних міністерств, які в умовах позбавлення галузевого управління продовжували орієнтуватися на усталену раніше галузеву приналежність та загальносоюзну систему науково-технічної і виробничої кооперації. Віднесення більшості оборонних підприємств до сфери управління Міністерства машинобудування, військово-промислового комплексу і конверсії України (у подальшому – Міністерство промислової політики України) не сприяло вирішенню завдання щодо забезпечення ефективного управління підприємствами. Спроби впорядкувати управління ОПК за допомогою урядового органу в особі Агентства з питань оборонно-промислового комплексу в складі Міністерства промислової політики також не дали необхідного результату.

Список використаних джерел:

1. Балужева О. В., Ляшенко В. І. Стан та передумови відродження оборонно-промислового комплексу України. *Інвестиції: практика та досвід*. 2017. № 15. С. 74–81.
2. Усаченко О. О. Інструменти державного регулювання оборонної промисловості. *Інвестиції: практика та досвід*. 2019. № 18. С. 86–90.